

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 47.

V Ljubljani, petek 26. februarja 1926.

Leto I.

Hlapci in hlapčevstvo.

Slovenci smo čuden narod. Od kar smo jeli tipati okrog sebe in vsrkavati življenjski in duševni sad svetovne kulture in svetovne civilizacije, pa naj smo se že prislonili na katerokoli »materinsko« krilo nositeljice kulture ali civilizacije, vedno in povsod smo se prerivali in stiskali h končnemu cilju, namenu in pomenu človeka, naroda in človeštva po čudežno izumetničenih stranskih potih, ovinkih in vedno zgrešili edino pravilno uravnano, ostro zarezano pot.

Doba reformacije in protireformacije je bila čednostno zakrinkano in prihučeno cincanje, kolebanje in kompromisarstvo; na eni strani z nemškimi fevdalnimi plemstvom, na drugi strani z politično zrelim in pretkanim rimskim imperijalizmom papeštva. O kaki izrazito narodnostni misli ni govora, o izrazitih veličinah še manj, najmanj pa o enotnosti, trdnosti in zvestosti načrtom, ki bi bil že v svojem postanku absolutna garancija za uspeh pokreta. In tako ostane Trubar za večno tip slovenskega človeka, ki je mogoče še nekaj in nekam idealno mislil in tudi delal, ni pa bilo v njem tiste silne aktivne in odporne sile, ki bi v borbi znala najti tisoč izhodišč in poprišč in ki bi ne klenila pred udarcem, ki ga eventualno boj neizogibno zada.

V tem znamenju sil smo rasli, se dorasli do povprečne zavesti, da smo narod, ali kaj, ko je bila tista zavest tako čudna in v tako neprikladnih razmerah ustvarjena. Človek jo je imel na ušnih, celo jezik jo je žužljaj, izklepetavala jo je priložnostna pesem, od vinskega navdušenja je žarela na obrazu, do duše se pa ni dokopala in tako je bil narod še vedno omedleno skipucean pojm taborskih pridigarjev. Liberalna doba, ki je hotela ustvariti zavest in je ni ustvarila, je prav tako tipična črta slovenskega razvoja in razvoja slovenskega mišljenja in »delovanja.« »Narod« je pridigal in ustanavljal društva, rože si natikal v gumbnice, narod sam je pa klecal in racal svojo stoletno pot, pot hlapcev in vernih slug. In čim bolj veren sluga in čim ponižnejši hlapec je bil narod, rekli smo, da stojimo na višini kulture, na višini civilizacije in da stojimo že ob plečih evropskih velikih narodov. In narodu je bilo prav, ploskal je in šele doma za zapečkom ali pa v čumnatih se je ogledal okrog sebe, da bi ga kdaj ne videl in ne slišal, potrkjal se je na prsi in samo globoko zavzdihnil. Se sam pred seboj si ni upal razodeti duše. In hlapčevstvo je cvetelo, cvetelo so stranke, organizacije, čitalnice in telovadna društva. In povsod in vselej je bil narod ponižen, udan plačnik članarino, navduševal se, ker so se pač navduševali oni, ki tvorijo pravzaprav narod, voditelji. Vsaj tako se danes mislijo in tudi izvajajo naši slovenski voditelji. In prav nikoli ni brenil okrog sebe in se misli se je ustrašil, če je le v duhu podvomil o poštenosti in resnosti svojih voditeljev. Mislil si je: kaj pa hočem, od vekomaj mi je zapisano, da ostanem to kar sem, bo že kako. In v vse to »hlapčevstvo« je končno prislinila še naprednost, prav tako omedlen pojem kot pri narodu narodnost, pa pri vsem tako potreben kot ocvirki na žganjih. In čuden je bil ta ocvir-

Nenačelni sporazum v načelu sprejet.

Belgrad, 26. febr. Proračunska debata se nadaljuje. Včeraj je govoril bivši minister Kosta Timotijević, ki je zlasti kritiziral politiko Radiča ter podvrget proračun ostri kritiki. Prišlo je zopet do burnih prerekanih padle so prav duhovite in kulturne

psovke. Govorili so še razni drugi poslanci, nakar je bil proračun v načelu sprejet. Sedaj se bo še vršilo njegovo podrobno pretresanje v specijelni debati, nakar bo tudi težkega dela naše skupščine in morda tudi sedanje vlade kmalu konec.

Ninčič v Rimu.

Rim, 26. febr. Danes se je vršil daljši razgovor med znanim ministrom Ninčičem in Mussolinijem. Razgovor je trajal poldrugo uro. Agenzia »Stefani« pravi, da sta oba ministra podrobno razpravljala v odnošajih med Italijo in Jugoslavijo, pa o mednarodni situaciji. Razgovor da je pokazal potrebo »še večje učvrstitve« prijateljstva med obema državama. — Italijanski listi pišejo, da tvori jedro razgovor predvsem vprašanje Nemčije in eventualne priključitve Avstrije k Nemčiji. Gre najbrže za določitev skupnega nastopa v slučaju, da bi Nemčija skupno z Avstrijo in Ogrsko skakala proti zopet do moči in vpliva. Razu-

me se, da sta ministra hudo v skrbeh tudi zaradi sprejema Nemčije v Zvezo narodov — vendar ne vemo, kaj sta mislila oba ministra, ko se je delal locarnski pakt — še manj pa vemo, kaj in kje naj koristi Jugoslaviji zveza z Italijo, ki se n. pr. zdaj naslanja na London in ki se b. jutri naslonila, če treba, tudi na Nemčijo. — proti nam! Po sredi je seveda tudi vprašanje Balkana in Sredozemskega morja. To oboje pa pravi Italija, da spada pod njeno interesno sfero. Naša diplomacija se je pokazala doslej nesposobna, prav gotovo je, da bo tudi ta Ninčičeva pot obogatela število naših diplomatskih napak.

Novo zvišanje davkov!

Belgrad, 26. febr. Medtem ko naše modre stranke protestirajo proti preobdavljenju Slovenije — z besedami, se pripravljajo v Belgradu nova obremenitev naših davkoplačevalcev. V smislu ustave se bo izdal nov zakon, s katerim se hoče bržda izenačiti plačevanje neposrednih davkov v celi državi. Po tem novem zakonu, bo Slovenija plačevala še več davkov nego jih je

doslej. Z novim zakonom se obremenjuje delavske davkoplačevalce z novimi davčnimi postavkami, ne uvažuje se pa, da plačujemo mi že ves čas vrsto davkov, ki so enaki onim, ki se jih sedaj na novo uvaja, vsled česar se bo v Sloveniji pod različnimi naslovi izterjeval dvakrat eden in isti davek. In to v dobi, ko Slovenija propada!

Pred zasedanjem zveze narodov.

NEVAREN POLOŽAJ.

Pariz, 26. febr. Vprašanje pristopa Nemčije v Zvezo narodov in sploh zasedanje Zveze narodov, močno vznemirja vso evropsko oficijelno javnost. To je prvo večje zasedanje po Locarnu, a rezultati naravnost katastrofalni. Italija se taino bolj in bolj oborožuje, Nemčija zahteva svoje pravice, zavezniki intrigirajo med seboj — London pa stoji po sredi kot

sfiinga. Gotovo je, da ne bo novo zasedanje učvrstilo položaja, in da se je tudi namera Locarna ponesrečila. Od vsega pacifističnega razpoloženja po Locarnu je ostala v jedru le tendenca k večjemu in hujšemu oboroževanju. Pod temi neugodnimi perspektivami se bo začelo in zaključilo novo zasedanje.

Spor med francoskim senatom in zbornico.

Pariz, 26. febr. Finančna komisija francoskega senata je odobrila vladne fiskalne načrte, ki jih je bila zbornica že zavrnila. Posebno velja to za pristojbine na plačilne zneske, katerim se je zbornica hudo upirala in jih zavrnila s 389 glasovi proti 112. Seveda je vsled tega zavladalo med vnetimi pristaši kartela, veliko razburjenje in »Quotidien« n. pr. piše, da je tako posto-

panje finančne komisije senata protiustavno. O načrtih bo senat pričel razpravljati v sredo. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo senat odobril vse predloge, ki mu jih bo stavila njegova finančna komisija. Potemtakem bodo finančni načrti pozneje spet predloženi zbornici. Na ta način bo prišlo do očitnega spora med senatom in parlamentom.

rek in vgriznil je vanj tudi narod, tako, da se je z njim zastrupil in sploh pozabil na to, da je hlapec. To je bila najsrečnejša doba Slovencev in takrat so bili tudi najbolj srečni in petični voditelji. Ta zlata politična doba ni daleč za nami in je celo blizu nas in ti voditelji celo živje med nami in so telesno prav prijetni gospodje, poglavito pa je, da so delali za napredek, delali za narod in se pri tem delu prav čedno zredili; kajti ni slabo biti pri Slovenceh voditelj, posebno v dobi, ko hlapčevstvo najbolj poganja v svet in so jasli najbolj polne. In tako smo se dokopali do današnje dobe hlapčevstva, ki je po svojih oznakah posebno izrazita, pa nič manj

tragična za razvoj naše mentalitete. Voditelji še vedno živje in v njih je tradicija. Tudi hlapec je tradicija, toda vsaj zakasljati si že upa javno in na skrivaj celo pljuniti in pa tipati je začel v svojo notranjost, sicer redkokdaj, in vselej previdno — hlapec je pa še vedno, ker dvomi in dvom je pol dušne smrti. In ker dvomi, si ne upa pogledati voditelju v obraz, hlapčevsko se kroti vtihi pred njim, ne posluša pa v duši, glasu, ki utripa: vrži okove z rok, pljuni pred gospodarja-voditelja, ki se je mrevaril vsa leta. Ali hlapec se še ne upa, klic duše zaduši in gre svojo hlapčevsko pot dalje. Kdaj se nam razpre razgled v ostro začrtano pot nas samih?

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo. Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašaleh izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malh oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 par. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petitna enostopna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

NEZAPOSLENOST NA ŠTAJERSKEM.

Gradec, 26. febr. V Schöller-Bleckmanovih tvornicah v Mürzzuschlagu je bilo doslej odpuščenih 247 delavcev. Novi odpusti groze. — V Kindberg-Anmühlen se obrat alpinske montanske družbe opusti, pri čemer izgubi delo nad šesto delavcev.

ITALIJA SE OBOROŽUJE.

London, 25. febr. Po angleških poročilih iz Italije je imel Mussolini s šefom mornarice posvetovanje, na katerem sta sklenila, graditi brodogojne velikih vojnih ladij brez odobritve parlamenta. Nove vojne ladje bodo najmodernejšega tipa in bodo prekašale znatno dosedanje drinote. Akeije Mussolinija zbujaajo vedno bolj pri vseh državah sum njegove nevarnosti, ki spravlja odnošaje držav med seboj v očitno nezaupanje in popustljivost v tendenci razoroženja.

KOMUNISTI PROSIJO KRALJA ZA MILOST.

London, 25. febr. Komunistični poslanec Saplatvala je včeraj predložil v spodnji zbornici peticijo s 300.000 podpisov, med njimi 100 poslancev, v kateri pozivlja kralja, da pomilosti pred nekaj meseci na dolge zaporne kazni obsojene člane komunistične stranke in rudarskih zvez.

RAZPRAVA O SIRIJSKI VSTAJI.

Rim, 26. febr. Mandatna komisija Društva narodov je danes razpravljala o francoskem poročilu glede sirijske vstaje. Današnja seja je trajala skoro do 1. ure popoldne. Francoski zastopnik Delaix je odgovarjal komisiji na stavljen vprašanja glede Sirije. Zdi se, da bo komisija pričela že jutri na podlagi francoskega poročila sestavljati zapisnik, katerega bo odposlala Društvu narodov. Zaključki komisije bodo ostali tajni do prihodnjega zasedanja Društva narodov. Kljub temu pa je že sedaj opravičena trditev, da ni mandatna komisija niti v najmanjši meri uvaževala protestov sirijskih zastopnikov proti francoskim nasiljem v Siriji.

REZULTATI OBČINSKIH VOLITEV V BOLGARIJI.

Sofija, 26. febr. Vladne stranke so dobile pri zadnjih občinskih volitvah v celi državi 423.000 glasov, opozicijske stranke pa le 217.000. Vladni kandidati so dobili do 80 odstotkov vseh mandatov. Rezultat se smatra kot nekaj nepričakovanega.

ANGLIJA PROTI VSAKRŠNI IZPREMEMBI DRUŠTVA NARODOV.

London, 26. febr. Parlamentarni odbor za Zvezo narodov je sprejel resolucijo, v kateri zahteva, da se angleška vlada upre vsakršni temeljni izpremembi sveta Društva narodov ter da se odkaže v svetu Zveze se-dež samo Nemčiji.

BETHLENA SE SRAMUJEJO V ZVEZI NARODOV.

Pariz, 26. febr. V »MATINU« protestira Sauerwein zoper »obupno predrznost«, da bi Bethlen prisostvoval seji zveze narodov. Človek, ki je trpel ponarejanje denarja, dvih prijateljskih držav, ne more pričakovati, da mu podasta roko Briand in Beneš v Genfu.

POŽAR V RUDNIKU V NEMČIJI.

Bochum, 26. febr. V Bochumu je nastal v rovu Radbod požar. Jamo so morali poplaviti, da so ogenj pogasili. Zaradi tega bo 3400 rudarjev daljšo dobo brez dela.

KULTURNI BOJ V MEHIKI.

Mehika, 26. febr. Zaprtje katoliških cerkev in šol ter izgon inozemskih duhovnikov je povzročilo resne demonstracije. Pri cerkvi svete družine je prišlo do pravih bojov med žandarmerijo in verniki, zlasti ženskami. Množica je potem demonstrirala tudi pred ministrstvom za notranje stvari. Policijski šef najbrže podleže poškodbam.

Borza.

Danes notira Zagreb: Berlin 13.5175 do 13.5575 (13.526—13.566), Italija 227.70 do 228.90 (228.03—229.23), London 276.18 do 277.38 (276.19—277.39), New York 56.658 do 56.958 (56.675—56.975), Pariz 207—209, Praga 168.09—169.09 (168.11—169.11), Dunaj 7.991—8.031 (7.994—8.034), Curih 10.9339—10.9739 (10.9352—10.9752).

Curih. Belgrad 9.125 (9.125), Pešta 72.70 (72.70), Berlin 123.70 (123.70), Italija 20.87 (20.87), London 25.265 (25.2675), New York 519.50 (519.50), Pariz 18.95 (19.25), Praga 15.375 (15.385), Dunaj 73.10 (73.30), Bukarešt 2.175 (2.195), Sofija 3.75 (3.70), Varšava 66 (64.50), Amsterdam 208.10 (208.12), Bruselj 23.60 (23.62), Madrid 73.30 (73.30), Atene 7.37 (7.40), Kopenhagen 135 (135), Stockholm 139.12 (139), Oslo 111.25 (112.50).

Praga. Devize: Lira 134.50, Zagreb 59.50, Pariz 123.97, London 165.90, New York 33.70.

Splošna volilna pravica v Egiptu.

Zmaga, ki vodi k novim bojem...

Po umoru angleškega oblastnika v Egiptu novembra 1924, ki je pritisk angleške oblasti le poostiril, so bile državno-pravne razmere v tej deželi skrajno nerazčističene. V egipčanskem parlamentu je obstojala za časa atentata pravladujoča večina pripadnikov nacionalne stranke, na čelu katere je stal prvoborilec za neodvisnost Egipta, Jaglul-paša, ki je bil tudi ministrski predsednik. Angleška vlada je izkoristila umor svojega generala in skušala potem ultimata doseči takojšen odstop Jaglula. Na njegovem mestu pa je ustvaril Zivar-paša, ki je bil slepo orodje angleške politike, navidezno vlado, razpustil parlament in izvedel marca 1925. z vsemi sredstvi terorja in podkupovanja nove volitve. A vsa ta sredstva niso pomagala: novi parlament ni bil v svoji setavi nič

manj Zaglolski, kakor stari. Radi tega neorganiziranim delavcem. Dandanes je bil že po desetih urah razpuščen. Od tedaj pa je vladal Egiptu Zivar brez parlamenta — s pomočjo angleških bajonetov.

Za časa Zaglulove vlade je bil sklenjen nov volilni zakon, ki je upeljal splošno volilno pravico za vse moške; a ta zakon ni bil nikdar izveden. Decembra lanskega leta je izdelal Zivar nov zakon, ki pa je volilno pravico zopet sramotno omejil. Obenem je izjavil, da se bodo izvedle nove volitve, katere vsa dežela najostreje zahteva, na podlagi novega volilnega reda. Ta nezakonitost pa je izzvala tolikšen odpor proti kršitvi ustave, da se je naci-por, d. ase je nacionalistični pokret za neodvisnost tako zelo ojačil, da postaja vladi resno nevaren.

Spričo te nevarnosti je sedaj vlada popustila. Ministrski predsednik je izjavil deputaciji senatorjev, da je svoj novi volilni red umaknil, in da se bodo vršile nove volitve na podlagi Zaglulovega volilnega zakona, to se pravi, na podlagi splošne volilne pravice. To je velika zmaga opozicije, obenem pa tudi začetek novih bojov in zapletljajev. Jasno je namreč in o tem ni nobenega dvoma, da bodo nove volitve — če do njih pride — izkazale le ogromno večino Zaglulovih pristašev. Angleška vlada pa je baje izjavila, da absolutno ne bo dovolila vrnitev Zaglula na mesto ministrskega predsednika. In tako se razvija boj za volilno pravico v odločen boj za državno neodvisnost Egipta.

Cene in delavske mezde.

Kapitalisti znižujejo delavske mezde na dvojen način: prvič, delavcem plačajo komaj eno tretjino ali dve petini kot mezdo od vrednosti produkta, ki so ga delavei izdelali, ako jih tudi sirovina z obratnimi stroški ne stane več kot eno desetino ali malo več. Drugič, povišajo ceno življenjskim potrebščinam navadno še enkrat tako visoko, kot so povišali mezdo.

Zadnja leta so kapitalisti vprizorili veliko akcijo za odpravo delavskih strokovnih organizacij, za znižanje delavske mezde, podaljšanje delavnega časa in poslabšanje delavskih razmer v tovarnah in podjetjih. Delavskih strokovnih organizacij niso tako razbili, kot so si želeli. Uspeh v tem oziru je bil majhen. Tudi delavnega časa niso mogli podaljšati na deset ur. Ali nekaj se jim je le posrečilo. V splošnem so potisnili delavski življenjski položaj nazaj, dasiravno so organizirani delavei še povišali svoje mezde.

Posebno dobro se je posrečilo kapitalistom, da je ostala draginja, ne da bi jim bilo treba povišati mezde

delajo delavei veliko ceneje, kot so delali pred dvajsetimi leti, dasiravno so njih mezde višje, kot so bile pred izbruhom svetovne vojne. Te mezde so najmanj za eno tretjino nižje. O tem se delavei prepričajo, ko svoj zaslužek izpremenijo v življenjske potrebščine, ki jih neobhodno potrebujejo.

Delavei se morajo zato boriti za višje plače in za znižanje cen življenjskih potrebščin. Kaj se, da bi mogli privoliti, da se plače še znižajo, medtem, ko je draginja še vedno enako huda.

Sovražnik delavstva ne miruje.

Kadar izbruhne velika delavska stavka ne najamejo kapitalisti le pobožnikov, ampak tudi profesionalne lažnivee. Naloga teh je, da varajo javnost z dobro premišljenimi lažmi, med stavkarje pa sejejo neslogo, nezaupnost in razcepjenost. S takimi potezami igrajo tudi zdaj premogovniški podjetniki. Na eni strani iščejo simpatij v javnosti, na drugi pa hočejo vzeti delavcem pogum. Pri vsaki organizaciji se dogodi, da semintje kateri zaupnik postane nezvest ali pa da izvrši dejanje, ki ni vredno zaupnika delavske organizacije. Kajti vsi zaupniki niso angelji, tudi med njimi se najde ljubika kot med najboljšo pšenico. Ampak organizaciji ni pomagano, ako se o takem zaupniku ali zastopniku le govori in se ne podvzame ničesar drugega proti njemu. Ako se tak zaupnik izsledi, tedaj se vsi fakti predlože organizaciji, da se ga izključi. Tak zastopnik je še veliko bolj škodljiv delavski organizaciji, kot sta v dokaz ali pa najeti pobožnik. Škodljiv delavski organizaciji pa ni le zastopnik, ki je zlorabil zaupanje svojih tovarišev-delavcev, njen škodljivce je tudi oni član organizacije, ki pozna grehe in zločine takega zaupnika, ne mara pa jih predložiti organizaciji, da uvede organizacija postopanje proti nezvestemu zastopniku za njegovo odstranitev iz organizacije. Taki člani organizacije škodujejo organizaciji na dva načina: Prvič, ker ščitijo nevrednega zaupnika, da še nadalje ostane zaupnik in ima tako še enkrat priliko, da izvrši nekaj škodljivcev za organizacijo, drugič, ker s takim zamolčanjem širijo nezaupnost med svojimi tovariši. Delavei so v stavki n. pr. le toliko časa na potu zmage, dokler se med nje ne zarije črv nezaupnosti, ki začne glodati organizacijo od znotraj.

In da se tak črv ne zaje v telo organizacije, je treba delavcem paziti, da ostanejo naše vrste in naše organizacije čiste.

Človeški um se upira novim idejam.

Nove ideje se morajo boriti za svoj obstoj kot kak nezaželjen vsiljivec. To je bil predmet neke razprave, ki jo je spisal ravnatelj znanstvene organizacije Science Service, dr. Edwin E. Slossen in ki je bila prečitana na letnem zborovanju ameriškega združenja za napredek znanosti.

»Običaj, da navajamo svetlobo kot simbol znanja in temo kot simbol nevednosti, je tako star kot znanost sama,« pravi dr. Slossen. »Ali ta prispodoba je bistveno netočna, kajti tema je negativna in ne nudi nikake odporne sile proti prodiranju svetla. Nevednost pa ni pasivna, marveč se aktivno upira proti prodiranju znanja.«

»Nikaka človeška črepinja ni prazna. Ona je vedno napolnjena z nečim, ali črepinje nekaterih ljudi so napolnjene s snovjo, ki je neprodirljiva, ali na katero je vsaj težko napraviti kak vtis.«

»V vsakdanjem življenju,« nadaljuje dr. Slossen, »je nevednost zaveznica konservatizma in ta kombinacija je jako močna. Da uvedemo novo idejo v um človeka, treba v splošnem izgnati kako staro idejo.«

»Kakor se kaka nova ideja porodi v umu enega človeka, ona ima, ko pride na svet 1.600.000.000 ljudi (vse človeštvo) proti njej in le enega samega za njo. Ako bi se vprašanje, da li je zemlja okrogla ali ploščnata, oziroma da li se vrti ali se ne premika, dandanes prepustilo ljud. referendumu po vsem svetu in bi se zahtevalo obvezno glasovanje, bi pretežna večina odklonila Kopernikovo teorijo o vesoljstvu (nauk o sukanju planetov okoli sonca).«

Govoreč o instinktivnem odporu ljudstva proti novim idejam, dr. Slossen pravi:

»Vzgojevanje odraslih ljudi je težje kot vzgojevanje otrok, kajti možgani starejših ljudi so zabasani z idejami, ki jih je treba še le zapoditi ali premakniti, da napravijo prostor za nove pojme.«

Lahko vložite nasprotujoče si ideje v možgane človeka eno poleg druge, kot niz knjig na polici. Ali to se more napraviti le tedaj, kadar so te ideje mrtve. Ko pa žive ideje pridejo med seboj v dotiko, astane vzajemna borba in svaenje.

»Vsak napredek v veri, kakor v znanstvu zadene na isto, instinktivno odbojno protidelovalanje. To opazamo ob najbolj neznatnih novotarijah, ki se odtrgajo od konvencionalnih navad, ravno tako kakor tedaj, ko se načelno spreminjajo svetovna naziranja.«

Miroslav Krleža:

GOLGOTA.

Drama v petih dejanjih.

Prevel FERDO DELAK.

ZENA: A jaz dobro slišim pse! Cele jate psov!
KSAVER: Pa to so, neumnica, mlinarjevi psi.
ZENA: Ne! To niso mlinarjevi! To je jata psov, in kako besno lajajo!

KSAVER: Ah, veter ti je zvečer pometel pamet! Najbolje bi bilo, da ležeš! In pozno je že tudi! To se ti vse samo zdi! Če bi že res kaj bilo, bi se pes že javil.

(Čuje se vonenje.)

ZENA (poslušaj vonenje): Jaz slišim, vseeno slišim! Vendar! Dobro bi bilo, če bi enkrat ustrelil! Samo enkrat samkrat!

KSAVER: Saj vendar ne bom streljal v temo! Smešno! Nima pomena! Kaj ti vse ne pride na misel! Tam glej malega, kako se muči. Daj odpravi raje otroka! Jaz bom pa malo pogledal po koledarju, kako je kaj z normo.

(Otrok je med pisanjem zaspal nad knjigo in zvezkom. Zena ga je nežno prijala, privzdignila in ga nese v posteljo; tam ga slači in poljubljuje.)

ZENA: Pojdi, pojdi, dragec moj. Jagnje moje belo nedolžno, jagnje moje zlato zaspano! Življenje moje! Moja sreča!

(Med tem, ko uspava mati otroka, prebrača Ksaver, ki je prelistal koledar, knjige in zvezke malega. Obstal je na enem mestu in čita z zanimanjem.)

KSAVER: Prosim te, kakšne čudne naloge pišejo otroci v šolah! Vse je dandanes obrnjeno na glavo. Še nikoli nisem slišal in čital kaj takega! Ahasver! Enajsta domača naloga! (Čita težko, zlog za zlogom.) „Bilo je na veliki pe-

tek popoldne. Gospoda našega Jezusa Kristusa so tirali Judje in farizeji na Golgoti, in on je padel prvič pod križem, in drugič je padel. In tako je padel tudi tretjič, in to je bilo ravno pred hišo nekega bogataša, ki se je imenoval Ahasver. Gospod naš Jezus Kristus je na kolenih prosil bogatega Ahasverja, da mu pomaga nesti breme, a oni mu je pljunil v lice. Naš Bog je prosil tega Ahasverja, da mu dovoli odpočiti se, ker je pred hišo bila klop. Niti čaše vode mu ni hotel dati ta človek, nakar ga je Gospod Jezus Kristus preklel na vse večne čase in ta Ahasver za kazen sedaj nikakor ne more umreti. Hiša mu je zgorela, živina poginila, otroci pomrli, a on še dandanes slep tava po svetu in ne more umreti, preklet in nesrečen! Čudno, čudno! Ali si ti kdaj kaj slišala o tem? Kaj?

ZENA: Nikoli!

KSAVER: Res čudno! In to pišejo otroci v šolah. (Premor. Pavel se je nekako privlekel do vrat in potrka.)

ZENA (polglasno v strahu): Si slišal?

KSAVER: Kaj je zopet?

ZENA: Nekdo je potrkal.

KSAVER: To je neznosno, kakšna si ti danes! Kdo bi trkal? Kje je kdo trkal? To je veter! Nič drugega kot veter!

ZENA: Ravno sedaj ni bilo vetra!

(Tišina. Premor. Val vetra. Trkanje, to pot močnejše.)

ZENA (od strahu vsa sključena): O, ali si slišal? To ni veter!

KSAVER (tudi sam vznemirjen): Da, resnično! To ni veter!

(Premor. Trkanje.)

KSAVER (pri oknu, brutalno): Kdo je?

PAVEL: Jaz sem!

KSAVER: Kdo je to? Kaj želite? Kaj je?

PAVEL: Jaz sem! Človek!

ZENA: Reci mu, da tu ni krčma!

KSAVER: To ni krčma, dragi moj! To je privatno stanovanje! Tu se ne more prenočiti!

PAVEL: To vse vem! Toda zgrešil sem pot! Vetr! Dež! Usmilite se!

KSAVER (okleva; sname puško s stene): Hm! Kaj naj napravim?

ZENA: Kakor Boga te prosim, ne odpiraj! Menda nisi znorel! Tako je bilo tudi v mlinu! Tudi mlinarja so tako izmamili.

(Ksaver, zamišljen, je šel ven, k vratom. Zena panično prepadena, lomi roke.)

KSAVER: Odkod prihajate? Mesto ni več daleč!

PAVEL: Izgubil sem pot! Iz mesta grem! Kravim!

KSAVER: Ka-aj? Krvavite?

PAVEL: Da! Napadli so me psi in me vsega obgrizli.

KSAVER: To je laž! Tu so vsi psi priklenjeni!

PAVEL: Pa vendar! Obgrizli so me! Ves krvavim! Padel sem z mosta in si zlomil kost!

KSAVER: Z mosta ste padli? Kaj?

(Molk. Premor. Veter.)

ZENA: To je laž! Vse to je laž! Ne veruj niti besede! Vse to je le past!

KSAVER: Kaj jaz vem? Mogoče je vendar potnik? Naj odprem?

ZENA: Ne, ne za Boga milega! Ne! Še zakoljejo nas vse tu, kakor smo! To je laž! Vse to je izmišljeno! To je kak lopov! Menda nisi znorel! Slišiš kako lajajo? In zvonijo! In konjeniki! Vse polno je konjenikov okrog naše hiše! Trobijo! A ti si nor, in hočeš odpreti!

Oh, Gospod Bog, ti edini sveti! Usmili se! (Puli si lase in glasno tarna. Planila je za Ksaverjem in se postavila pred njega k vratom, in jih ne pusti odpreti!)

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Petek, 26. febr.: Pegica mojega srea. Gostovanje v Celju. Izven.
Sobota, 27. febr.: Obrt gospe Warrenove. Red F.
Nedelja, 28. febr.: ob 15. uri pop.: Naša kri. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri zvečer: Deseti brat. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Petek, 26. febr.: Večni mornar. Red E.
Sobota, 27. febr.: Trubadur. Gostovanje baritonista Fran Dragun-Culića. Red D.
Nedelja, 28. febr.: ob 15. uri pop.: Aida. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

E. Wolf-Ferrari. Zvedave ženske. Repriza dne 24. t. m. Slovensko narodno gledališče nas je obdarilo s to muzikalno komedijo tudi zato, da zadosti listini, ki si žele »razvedrila«. Predstava je dosegla še v dobršni meri zaželjen uspeh. Režija je topot v rokah g. Bučarja. Skušal nam je pač predstaviti nekako sliko v Benetkah, katera se mu je pa posrečila le delno. Seveda ni to njegova krivda, ker si mora pač pomagati s tem kar ima na razpolago; krivda je pa na upravi, ki po 7 letih ni napravila skoro nič nove opreme, predvsem pa na vladi, ki daje slov. gledališčem tako majhne kredite.

Orkester je dobro naštudiral g. Nefat in nam dal vse kar je pač bilo v njegovi moči; kljub temu nas glaba, ki nas spominja deloma na Mozarta, deloma na Rossinija ni mogla zadostiti ogreti. Zbor je svojo malo malogo rešil povsem zadovoljivo. G. Rumpelj kot Ottavio in gđ. Potačkova kot Beatrice sta zadovoljila, isto g. Janko kot Lelio in gđ. Ribičeva kot Eleonora. Šubelj je v maski in igri dober. G. Banovec kot Florindo na mestu. Njegov lirčni tenor postaja vedno sočnejši in čistejši tudi v igri je vedno boljši. Uprava naj gleda nato, da se njega prekmalu ne zgubimo. G. Lovšev vloga Rosamine delno prija, glasovno je bila g. Banovec vredna vrstnica. Ga. Poličeva kot Colombina in g. Zupan kot Arlecchino sta poskrbela za ostalo, posebno zadnji je izvrsten v igri pa tudi pevski mu ne morem ničesar odrekati. Ostali so pač pripomogli k predstavi, kar je bilo v njihovi moči. Zadnji čas se nam obetajo v repertoarju boljša dela; če jih resnično dočakamo bomo videli.

Nova ruska drama.

Albert Gilmer, profesor dramske literature na kolegiju Tufts v Bostonu, ki je zadnje mesece študiral evropsko dramo, je zapustil Evropo — kakor javlja pariški poročevalec »Chicago Daily News« — razočaran vsled najnovejših dramskih produkcij v stari domovini. Gilmer je bil v Franciji, Nemčiji, Avstriji in Rusiji, kjer je iskal novih dramatičnih pojavov in misli. Ob svojem odhodu v Ameriko je dejal, da ni našel nikjer nič novega, razen v Rusiji. Ostala Evropa pa ni producerala ničesar po vojni.

Vsi dramatik izven Rusije se drže starih konvencionalnosti; ne morejo se otresti običajnega trikota v dramah in komedijah. V nemški dramo se vrača vojaško življenje — poskus nacionalne propagande, da vrne Nemčiji nacionalistični ideal. Enaka nacionalistična težnja se napihuje na ogrskih odrih, v Franciji in drugod.

Edino Rusija nudi nekaj novega v drami, je ugotovil profesor Gilmer. Boljševiška gledališka uprava je ne samo ohranila stara gledališča, pač pa je pretvorila mnoge bivše carske palače v gledališča. Dalje je sovjetska uprava začela proizvajati kooperativno dramo. To je drama, ki je delo skupine avtorjev, ne več enega samega pisatelja. Pet ali šest avtorjev spiše igro po navodilu producenta. Vsak vzame nekaj iz življenja ali iz starejših novel in iz tega materiala je urejena drama.

Najboljši zgled nudi drama »Destrukcija Evrope«. Začel jo je pisati vojaški učitelj, ki je skiciral nekaj prizorov, kako mednarodne finance uničujejo Evropo. Drugi avtor je tem skicam dodal romanco, dva druga sta pa dodala še vsak nekaj. Meyerhold, agilni producent in vodilni duh sovjetskega gledališča, je pridal še nekaj svojih idej, nakar je produciral dramo, ki ima velik uspeh.

Gilmer pravi, da je treba Rusom čestitati, ker so obrnili hrbet staremu konvencionalizmu.

Vedno nedosegljivo v kakovosti ostane

Schicht-ovo milo znamke „Jelen“.

Kajti nič na svetu nas ne more napolniti, da poslabšamo naše najboljše, kakovosti našega mila. Mogoče bi nam bilo poceniti naše Jelenovo milo s tem, da bi ne porabili »tako dobre« surovine. Ne storimo tega, kajti nam ni samo na tem, da proizvajamo »dobro milo«, temveč nam je na tem, da proizvajamo

najboljše milo!

Križem sveta.

Boj proti ameriškim filmom v Evropi. Splošemu gibanju proti ameriškim filmom v Evropi se je pridružil tudi medškandinavski filmski kongres, ki začne v maju veliko kampanjo za predavanje domačih filmov.

Samomor moža znamenite dunajske operne pevke. Te dni se je zastrupil mož znane umeinice Mici Günther.

Ruske carske dragulje je kupila francoska skupina juvelirjev in sicer carski dijamantni diadem za 3 milijone dolarjev. Kupčijske tekme so se udeležili tudi Angleži in Amerikanci, pa so Francozi vendar stavili najvišje ponudbe.

Pet let brez hrane. Medicinski institut v Bordeauxu poroča v zagonetnem slučaju 25 letnega dekleta; o njej so vsi svojci in sostanovalci pod častno besedo zatrčili, da že pet let ni okusila nobene hrane. Poklicanih je več slavnih zdravnikov, da preiščejo zagonetnost največje umetnice v glodanju.

Metamorfioze v Turčiji. Turški parlament si je osvojil švicarsko civilno pravo in po tem pravu je mnogoženstvo prepovedano. Mlade Turkinje so to novost seveda sprejele z radostjo. Moški so pa seveda nekoliko godrnjaje pristali na to, upoštevajoč težkočo, biti celo življenje navezan samo na eno ženo. Celo nekaj protestov je bilo sprovedenih. Pravijo, da je Kemal Paša mogočnejši kot Mohamed sam. Kemal je prepovedal tudi fes in italijanske klobučarne prav dobro uspevajo. Kdor noče nositi klobuka, jih dobi »šestnajst in devet«. Kdor bi si privzel še drugo ženo, ga čaka ječa. Le stari agi še smejo uživati sladkosti harema, drugače bo pa harem kmalu le zgodovinski kuriozum.

Škofo Zadravec ima vernega druga v metodističnem škofu Bastu iz Kodanja. Ta ni ponarejal frankovnih tisočakov kot njegov katoliški kolega, temveč zbiral čisto navadne in pristne danske krone. Tudi ni pri tem zasledoval patrijotskih, nego povsem dobredelne namene. Ko so pa z oziranjem na Bastovo razkošno in potratno življenje preiskali te dobredelne cilje, se je izkazalo, da obstoje le v basanju žepov blagorodnega škofa in njegovih prijateljev. Na podlagi te preiskave je policija metodističnega škofa aretirala. Državno pravdnštvo je vložilo proti njemu tožbo radi goljufije v devetih slučajih. Goljufije so se vršile s ponarejanjem obračunov Bastovih dobredelnih zbirk. Potem tega ponarejanja si je škof »zaslužil« baje 635.000 danskih kron. Največ mu je nesla zbirka metodistične centralne komisije. Od 1. 1913. do 1923. je Bast zbral za podpore, božične darove itd. 713 tisoč kron, a siromaki so dobili od tega le 372.000 kron, vse drugo si je pridržal Bast v reprezentativne in administrativne namene.

Dnevne novice.

Klerikalno sodelovanje. Klerikalna strokovna zveza in njeni agitatorji se radi pritožujejo, da se jih prezira, da se vodi delavske akeije brez njih itd. No, pa so sklicali monopolski delavei protestni shod proti novemu Pravilniku, s katerim se jemlje mon. delavcem poslednje pravice, in povabili klerikalce, naj pokažejo svojo solidarnost. Pa glej ga šmenta! Klerikalna strokovna zveza je takoj razposlala na svoje verne pristase okrožnico, ki smo jo včeraj objavili, in v kateri jim zahtevajo, da ne smejo na naš shod. Taka je morala naših klerikalcev. So za sodelovanje tam, kjer mislijo, da morejo kaj pridobiti strankino ali drugače, niso pa za sodelovanje tam, kjer treba braniti ogrožene delavske pravice in bedno delavsko življenje.

Važna utemeljitev. Finančna delegacija objavlja uradno, da izide v eni prihodnjih števil izkaz o eksekucijah, ki so se radi direktnih davkov leta 1925. izvršile v Sloveniji. Iz tega izkaza je razvidno, da je mobilarna eksekucija v 33.735 (37%) primerih od 90.359, v katerih se je izdal eksekutivni opomin, dospelo do rubeža, a samo v 92 primerih, torej niti 1% od celokupnega števila rubežev, do prodaje. Davčni zaostanki, radi katerih je prišlo do rubeža so znašali okroglo 49,8 mil. dinarjev, oni, ki so se mogli iztirjati šele s prodajo, pa okroglo 0,3 mil. Din. V imobilarni eksekuciji se je vključila zastavna pravica v 292 primerih za okroglo 8,4 mil. Din; dražbe so se izvršile v 230 primerih, od teh je pa 229 takih, ki so se uvedle na predlog privatnih upnikov in je erar samo pristopil k dražbenemu postopanju, in le ena taka, ki se je izvršila direktno na predlog erarja. Ustrezni zaostanki so znašali okroglo 0,16 mil. Din. — Nak, brez komentarja to uradno naznanilo pa le ne moremo priobčiti. Ta objava naj bi vzbudila torej vtis, da stvar z davki in davčno politiko v Sloveniji ni tako huda, ker ni prišlo v vseh slučajih eksekucije in rubeža tudi do prodaje... Pa ne bi raje povedali, kje so se ubogi ljudje spet zadolžili, da so za silo prepričali vsaj najhujše, namreč prodajo poslednje glave živine in poslednjega kosa oprave? Ta objava le potrjuje uradno, kako visoko je število eksekucij v Sloveniji.

Zaposlovanje inozemcev. Vsi inozemci, ki so bili zaposleni v naši kraljevini že pred dnem 14. junijem 1922 in na katere se odredbe po paragrafu 103. Zakona o zaščiti delavcev ne nanašajo, se opozarjajo, da se prošnje za izdajanje predpisanih uradnih potrdil vlagajo pri pristojnih Inspekcijah Dela v Ljubljani in v Mariboru. Rok za vložitev teh prošenj poteče dne 28. februarja 1926. Proti inozemcu, ki bi neopravičeno ne vložil prošnje, se bo uveljavilo zakonito kazensko postopanje. (Natančnejše podatke vsebuje razglas v Uradnem listu št. 3 t. 1.)

Važna zadeva. (V »Napreju« štev. 7). Kako bi se imenoval »skrahiran« (po domače faliran) profesor po slovensko? Razmišljajte, iščite in pošljite svoje nasvete uredništvu »Napreja« v Ljubljani, ker se ta list v zadnjem času najbrže radi pomankanja razredno bojne in socialistične snovi namerava resno baviti z slovensko terminologijo. Čas je tak, da potrebujemo te razlage zelo nujno, zlasti zdaj, ko imamo skrahirane stranke, voditelje, taktiko, programe, zadrage, organizacije, profesorje, študente itd., včasih se prizadevi gobezdači izgovarjati na ljudsko nezavednost, sklicujoč se na svojo namišljeno zavednost in »čistost«, ki pa čisto nič ne vlee. Enako je tudi pri neklih zadrugah. Falirani profesorji in študentje se pa izgovarjajo na pedantne profesorje, le na svojo nezavednost pri tem brezpogojno pozabljajo. Proletarci pač presojamo pravico do eksistence v delavskem pokretu raznih nebedivastreb iz vidika, da naj tisti, ki so zgrešili svoj poklic, urede najprej svoje zadeve, svojo vest itd. izven naših vrst in pridejo potem šele pometati v delavske vrste. To naj si zapomnijo vse one duševne potence, ki si lastijo pravico svojo lastno življensko smolo razširjati še na druge pod prevezo doslednosti, natančnosti, poštenosti itd. le zaradi tega, ker so se skregali s celim svetom, zaradi tistega velikega zvonca, ki ga nikoli niti ne bodo.

„Literarno-dramski klub“ v Zagorju. V novi občinski dvorani v Zagorju je gostoval 23. t. m. „Literarno-dramski klub“ iz Ljub-

ljane s prav zanimivim in pestrim sporedom. Največjo pozornost je vsekakor zbudilo Sr. Kosovelovo uvodno predavanje, ki je obravnavalo vprašanje proletarca do umetnosti. Proletarec se mora kulturno dvigniti, sicer je ves njegov boj zaman. Dosedaj se je kultura rodila iz kapitalističnega gospodarskega reda. Ta kultura je bila sicer silno bogata in velika, dokler kapitalizem sam ni začel v svojih etičnih temeljih razpadati. Danes po svetovni vojski je kapitalizem sploh brez vsake upravičenosti vladanja in kraljevanja. Že po svetovni vojni se je pojavil glas, da si proletarijat more osvojiti ne le vseh produktov materijelne kulture, ampak tudi vse produkte duševne kulture, ampak tudi vse produkte duševne kulture. Ker pa kapitalisti sami ne poskrbijo, da bi se razdelila ta kultura med proletarijat, se mora proletarec sam osvestiti svoje dolžnosti in to kulturo vsprejeti, ter ustvariti vsopredno s svojim političnim razrednim bojem ne samo nov proletarski družabni red, ampak tudi novo proletarsko kulturo. V tej smeri naj se giblje kulturno delo proletarijata. — Po predavanju sta Bratko Kreft in Ciril Debevec recitala pesmi in črtice klubovih članov in najzanimivejših domačih in svetovnih pesnikov.

Rimski grobovi na Tržaški cesti. Pri kopanju kanala in nove ceste sredi stanovaške kolonije »Stan in doma« na Tržaški cesti, so včeraj odkrili ostanke rimskih grobov z žarami, v katerih so bili še ostanke kosti in pepela. Stekleničica z mazili in drugo se je žal pri kopanju razbilo. Ko se bo kopala še druga polovica ceste se bodo najbrže odkrili novi grobovi. Umestno bi bilo, da se merodajni krogi za najdbo zanimajo.

Zverinski zločin v Belgradu. Pred neko stojnico je nakupovalo bombone petletno dekletce. Pridružil se ji je neznanec in ji obljubil bombonov in vseh mogočih sladkarij, samo če gre z njim. Dekletce mu je naivno verovalo in slo. Ko sta pa bila že na samem, jo je oskrnil in onesveščeno pustil na mestu. Ponoči je šele začul njeno ihtenje orožnik, ki je dekletce odnesel v bolnico.

Napotila sta se dva Črnogorca v Ameriko in v Splitu čakala na odhod. Stanovala sta v nekem privatnem stanovanju. V ponedeljek so ju dobili pa mrtva. Puščala je plinska cev in oba sta se zadušila.

Volkovi so navalili zadnje dni v razne vasi okraja Prizren. Ogrizli so več vaščanov. Ker domnevajo, da so volkovi stekli, so vse ranjence odvedli na posebna preiskovanja.

Prehitelo jo je. Delavka Emilija Hriberšek je prišla na obisk k svojemu zaročencu v Ljubljano. Na Izanski cesti so jo obšle porodne slabosti in komaj se je priplazila do neke šupe, je že porodila. Na klicanje so jo prepeljali takoj z rešilnim vozom v bolnico. Mati in otrok se dobro počutita.

Zagonetne tatvine v nuncijskih skladiščih v Varšavi. Na nepojasnjen način je bilo iz nuncijskega skladišča ukradeno 17 zabojev puškinih patron po številu 17.000 in 240 alarmskih raket.

Še v čakalnice zdravnikov se splazijo tatovi. Pri zobozdravniku se je namreč mudil Peter Železnik, suknjo pa, kot je običajno, obesil v čakalnici. Ko je končal z zopernim opraviлом, je moral konstatirati, da mu je med tem zmanjkala suknja, vredna 500 Din.

Usodno nagajanje. Krznarskega vajenca Koširja, ki je na dvorišču spiral kože, je neprestano dražil dijak R. Ogranišek. Košir je pograbil trsko, ter tako nesrečno zadell dijaka, da mu je iztaknil oko. Prepeljali so ga v bolnico.

Hlapec in gospodar, oba z Vrhnike, sta se sprla na dvorišču gostilne pri »Levu«. Oba sta bila precej vročkrvna, beseda je dala besedo. Končno je pa hlapec oplazil gospodarja z vilami po glavi in ga znatno ranil.

Ker so ji odpovedali stanovanje, je iz obupa izpila 70 letna starka Sofija Kastič precejšnjo količino raztopljenе sode. Nezvestno so še pravočasno našli ter ji tako rešili življenje.

Prireditve.

Vabilo na občni zbor SK Svobode, Ljubljana, ki se bo vršil v nedeljo, 28. februarja t. l. ob pol 10. uri v gostilni pri »Novem svetu« (Prešernova soba), Gosposvetska cesta. Opozarja se članstvo, da se zbora polnoštevilno udeleži. — Odbor.

Šport.

Reška Gloria v Zagrebu. Da vlada v drugih državah precejšen in zelo velik interes za šport, posebno pa za golove vrste športa, nam služi kot dokaz ogromno število gledalcev, ki prisostvujejo nedeljo za nedeljo nogometnim teknam na Dunaju, v Pragi, Nemčiji, posebno v Angliji.

Priznati moramo, da ne zaostaja za drugimi državami tudi Italija, v kateri je zavzel šport zavidno višino.

Temu se ni čuditi, če pomislimo, da ima vsak srednji klub v Italiji po nekaj inozemskih dobrih igralcev, ki istočasno nastopajo za klub ter vodijo trening.

Tudi Julijska Benečija (Primorje) ima nekaj prav dobrih klubov, kar nam dokazuje reška Gloria, ki je nedavno porazila zagrebško Concordijo s 6:1. V nedeljo je Gloria gostovala v Zagrebu ter nastopila proti Gradjan-skemu. Po težki borbi se je le posrečilo domačinom premagati goste s 3:1.

Reško Glorio vadi znani nekdanji madjarski internacionalce Kovaes.

V Beogradu je gostoval zagrebški Hašk, kjer je odigral prijateljsko tekmo z državnim prvakom Jugoslavijo. Proti pričakovanju je Hašk zmagal s 3:2.

Novinarski športni klub se je ustanovil te dni v Beogradu. Za predsednika kluba je bil izbran urednik Milorad Ivanič od „Samouprave“.

Marihor.

To so metode. Nedavno smo na tem mestu priobčili interpelacijo socialističnih občinskih svetovalcev v zadevi nenadnega odpusta delavca s. Babiča iz mestne klavnice. V naslednji občinski seji je župan na interpelacijo odgovarjal in se je končno soglasno sklenilo — ker ni bil podan povod za odpust — da se Babiča zopet nastavi v enem izmed ostalih mestnih podjetij. Sprejeto in zapisano. Le radi formalnosti je moral Babič vložiti prošnjo na mestni svet za sprejem v službo in zoper vse pričakovanje — klerikalci so marsičesa sposobni — mu je mestni svet prošnjo odklonil. Tukaj se neha za nas vsa obzirnost. Štiri leta je delal v mestnem podjetju, njegov oče je polovico svojega življenja zaposlen pri mestni občini, ali ker je rekel, da se klavniški ravnatelj premalo briga za delavce, je moral iti Pa vzrok tiči globlje. Babič je marljiv delavec. Na njegovo mesto so nastavili tri druge in kar je še bolj važno: on je poštenjak od pete do glave. Ko je po Marihoru smrdeala afera o prešičih, je bil ta pre-

prosti delavec tisti poštenjak, ki je razkril vse nepoštenosti bivšega ravnatelja in tako spravljal nolen volens vso klerikalno stranko v silno mučen položaj. Pod vplivom te afere še danes težko diha vsa klerikalna stranka. Naključje je tudi hotelo, da je stopil na mesto Kernca novi mož — danes Babičev sodnik v osebi g. Rojkota. Takrat je obljubil Babiča braniti pred eventualnimi posledicami. Najbolj žalostno vlogo igra pri tem naš mestni svet in župan dr. Leskovar, ki prezirata sklepe občinskega sveta. Mi vemo, da so klerikalci z naslodo reševali prošnjo poštenjaka v prepričanju, da se rešujejo klerikalizmu opasnih ljudi. S tem so dosegli baš nasprotno. V kratkem bomo točno posvetili v vse sklade mestne klavnice, naši sodrugi na občini pa bodo obnovili svoj brezobzirni boj zoper klerikalnega eksponenta in njegovo protidelavsko stranko.

Iz Litije.

V nedeljo, dne 28. febr. se vrši v salonu pri Borišku v Litiji okrožna konferenca ob 3. uri popoldne, na katero so vabljeni vsa kulturna, strokovna in gospodarska društva. Vabljeni so tudi zaupniki. Konferenca je izredne važnosti, ker se bo razpravljalo o vseh aktualnih vprašanjih, ki spadajo v njeno področje. — Akcijski odbor.

Celje.

Ze četrti požar v letošnjem letu. V nedeljo, dne 21. t. m. popoldan okoli tretje ure je izbruhnil požar v hiši gospoda Repinška Benjamina v Ipavčevi ulici. Gasilec iz mesta in Gaberja so bili takoj po signalu na licu mesta. Ogenj je bil v pol uri lokaliziran. Veliko in naporno delo so pa imeli šele po lokalizaciji. Na podstrešju je bilo polno natlačenega sena, katero je tlelo naprej, tako, da so bili primorani ga zmetati iz podstrešja. Delo je trajalo do 24. ur. V hiši stanujejo 4 revne stranke, katerim se je njih skromna imovina deloma rešila in postavila na travnik. Opomniti moramo samo še to, da ni v mestu nobene oblasti, ki bi se v takih nesrečah brigala za revne pogorele. Prepušča se jih svoji usodi na travniku pod milim nebom. Bila bi dolžnost občine, da preskrbi za takšne namene primerne prostore.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem Delavskemu pevskemu društvu „Naprej“ v Celju, ker me je proglasilo za častnega člana pri obnem zboru dne 7. februarja 1926. — Zopet ste me presenetili s to počastitvijo, ker ste mi že

itak izkazali svoje prijateljstvo ob 25 letnici mojega sodelovanja. Dolžnost moja je, da še nadalje podpiram in sodelujem pri društvu, kolikor bo v moji moči. — Sodrugi pevci, bodite na mestu, da bodo delavske pesmi donele med proletarci. — Vaš pevski brat J. Borstner.

Iz Mežice!

Gospod urednik, tem vsticam ni namen obrekovati koga ampak služiti hočejo spoznanju resnice. Če se pravi, da je mnogo duhovnikov, ki sami ne verujejo, kar zahteva vera, odnosno cerkev, je to zgodovinsko dejstvo, ki ne mara žaliti nikogar. Utajevanje takih resnic ne pomaga nič, potrebno je razumevanja. Dvom in nevernost našega časa se pa lahko razume.

Vsak stan ima danes toliko nalog, da ima posameznik dosti opraviti, če hoče izvrševati svojo dolžnost. Premotrimo to stvar nekoliko brez jeze.

Po Mežiški dolini se je razsula v kratkem času četa bernotovev. Toliko jih je baje, kakor kobilic, le da niso zeleni, ampak naj so pobarvani tako ali tako, ni treba nič drugega kakor, da se malo popraska, pa se takoj pokaže črna barva. Javno jo ne kažejo radi; pokrivajo jo, kjerkoli jo morajo. Začel se je lov na delavce. Tukaj jim ne gre vse po volji. Kajti delavčev življenje je tako, da mu samo odpre oči, če jih sploh odpreti mora. Ampak nekoliko sreče so pa vendar imeli; zlasti med nekvalificiranim delavstvom, posebno tam, kjer je osamljeno, so dobili nekoliko pristašev, četudi ne toliko, kolikor bi jih sami radi. Čeprav je zadnji čas Leskovšek pridno začel obiskovati Črno in Mežico, ker se mu je menda »Stoparjeva prta« zaljubila. Pride s posebnim mehom sladkih besed in obljubami. Češ, zdaj delavcem svinčenega rudnika se bo dobro godilo, zaslužili bodo po Bernotovem mišljenju celih 85 Din dnevno. Če hočeš, da bo Bernotova organizacija neodvisna in vedno močnejša, potem si dolžan storiti isto. Pa ne samo isto, temveč, če se ti je posrečilo, da je tvoja skleda bolj polna, pridi sam in reci: več imam, laže dam, več nego ti manj.

Stori to, toda prej, preden ti izmozgani delavce reče: tebi je lahko govoriti, ker nimam.

Kakšni socialisti so pa Bernotovi apostoli v Mežici, ki vas je baje toliko, da vas ni videti skoro nič? Kakšne so bernotove Mödendorferjeve organizacije, ki ne delijo za socialistično družbo, temveč zase? Kakšne so strokovne organizacije in sekcije, ki se ne brigajo več za socializem, če imajo polne kase? Oni skrbijo le za šolo, ne pa za delavca. Mi pravimo, da take organizacije ne stojijo na razrednem stališču, temveč so pod vplivom kapitalističnih strank in napačnega razumevanja razrednega boja; zato so v boju proti delavnemu razredu. Sem spadajo vse Bernot-Mödendorferjeve organizacije in pa tisti, ki vise med temi strujami in ostajajo zato osamljeni. Strokovno se je treba združiti in pomagati vsem članom do globljega razumevanja, brez katerega ne dosežemo nikoli krasnega cilja, ki nam sveti iz daljave.

Tržič.

V nedeljo, 28. t. m. ob pol 10. uri dop. se bo vršil v Zadrugnem domu javni shod z dnevnim redom: 1. Zakon o zaščiti dela; 2. Delavska zbornica; 3. Slučajnosti. — Poroča s. Štukelj. — Delavci, pridite vsi! — Odbor.

Zagorje ob Savi.

Dramski odsek Svobode 1. v Zagorju ob S. gostuje dne 28. febr. t. m. v Hrastniku v dvorani g. Ložarja. Igrala se bo veseloigra v 3. dejanjih »Davek na samec«. Po igri prosta zabava. Igra godbeni orkester iz Zagorja. — K obilni udeležbi vljudno vabi — Odbor.

Zabukovca.

Kraj. pol. org. SPJ. sklicuje svoj redni občni zbor na 28. febr. 1926 ob 10. uri dopoldan v gostilni Ivan Cocij z dnevnim redom: 1. Poročilo funkcionarjev; 2. blagajnika; 3. volitev novega odbora; 4. razno. Dolžnost vseh članov je, da se obnega zbora udeleže. Za odbor, Trotar Franc.

Kdor želi kupiti prvovrsten in poceni

PREMOG

in sploh kurivo naj ga naroči pri

„PRODUKCIJI“

osrednji zadrugi za nakup in prodajo
r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

110

Širite Del. Politiko!

Za Hrastnik in okolico
iščemo raznašalca za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Za Zagorje
in okolico išče uprava našega lista spretno raznašalce oz. kolporterje. Oglasiti se je pisмено na upravo „Delavske Politike“ v Ljubljani. 23

Makulaturni papir
se prodaja po 4—Din za 1 kg. Več se poišče v upravi lista. 103

Leposlovne knjižnice II. zvezek

CHARLES DICKENS:

Božična pesem v prozi

Prevel * * *

1926

Cena Din 12.

Naročajte to lepo delo pri Zadrugni založbi v Ljubljani.

BERITE!

Lovro Kuhar: Povesti.

Abditus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.

Zadrugni koledar za leto 1926.

„Pod lipo“, družinski mesečnik.

Naroča se: Zadrugna založba v Ljubljani, Aleksandrova 5

Predno se zavaruješ
za življenje ali predno zavaruješ svojo hišo, pohištvo, svoje polje, svojo delavnico
vprašaj za svet
„Splošno zavarovalno zadrugo“ v Ljubljani
ALEKSANDROVA CESTA STEV. 5 levo
r. z. z. o. z.
ALEKSANDROVA CESTA STEV. 5 levo